

הפנימייה הצבאית לפיקוד שליד ביה"ס הריאלי העברי בחיפה

הקוד האתי

"בהשקט ובבטחה תהיה גבורתכם..."
(ישעיהו, ל', ט"ו)

חזון הפנימייה

הפנימייה הצבאית לפיקוד תהווה מוסד איכותי ומוביל, המחנך ומכשיר את טובי בני הנוער להיות מפקדי העתיד של צה"ל ומנהיגים בחברה הישראלית, הפועלים מתוך תחושת שליחות ואמונה בצדקת הדרך.

יעוד הפנימייה

לשמש מוסד תיכוני, קדם-צבאי, המפתח את בסיס הידע והערכים, את התכונות ואת המיומנויות הנדרשות במקצוע הפיקוד, ולטפח בכך גרעין לקצונה מקצועית וערכית, המובילה במערך הלוחם בצה"ל.

בוועדת ההיגוי לכתיבת הקוד השתתפו:

מפלוגת "כרמל" - ירדן קובי, יהודה קינן, רועי שלום, בר יעקבי, יוסי יעקובי

מפלוגת "ארבל" - נטלי קרן, שחר בן-נון, יוסי לוביא, יפתח ירום, קורן כסאר

מ"פ מלווה - סרן עדי שולדברג

הנחייה, כתיבה וליווי הוועדה:

ד"ר שי נחושתאי, המכללה לאיכות השלטון בישראל

* מסמך זה מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד, אך הוא מתייחס באופן שווה לשני המינים

חשוון תשע"ב / דצמבר 2011

דבר המפקד

הקוד האתי של הפנימייה הצבאית מציב את הרף הערכי, המצופה מחניך, חייל, מפקד ובוגר הפנימייה הצבאית.

קוד זה נכתב על ידי חניכי הפנימייה במסגרת קורס האתיקה הנלמד בפנימייה ועבר תיקוף ואישור בפורום המפקדים ואף בעמותת הבוגרים.

הקוד מדגיש את הערכים המרכזיים אותם נשאף למלא ועל פיהם נבחן את התנהגותנו.

הקוד אינו עומד בפני עצמו במסד הערכי עליו אנו מחנכים את דור המפקדים הבא. הוא מתבסס ואף נגזר ממסמך היסוד "רוח צה"ל" ומערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

ראוי לציין בפתח מסמך זה את עקרונות היסוד להכשרה בפנימייה הצבאית. עקרונות אלו מסבירים לנו, המפקדים, את ה"איך" - כלומר כיצד נכשיר. הערכים והקוד האתי מציינים את ה"מה" - מהי המהות והליבה הערכית שעל פיה נבחן את עצמנו ואת מעשינו.

עקרונות היסוד הם:

1. המפקד כאדם

- גיבוש זהות המפקד כאדם אנושי וישר דרך, המכבד את עצמו, את זולתו ואת סביבתו. זאת בהתבסס על ערכי מדינת ישראל, כמדינה יהודית ודמוקרטית, על רוח צה"ל ועל הקוד האתי של הפנימייה.

2. הפיקוד כמקצוע

- פיתוח זהות המפקד דרך הקניית כלים ומיומנויות העומדים בבסיס מקצוע הפיקוד.

3. איכות ומצוינות

- חינוך למצוינות כאורח חיים, מתוך האמונה כי מאמץ מתמשך ואיכותי יוביל למיצוי היכולת והגשמת המטרות.
- מחויבות לאיכות ולמצוינות בכל תחומי העשייה על ידי כלל הסגל והחניכים בפנימייה.
- סקרנות ואהבת הלמידה.

4. חינוך לאחריות ומנהיגות

- חינוך ללקיחת אחריות כבסיס לפיתוח המנהיגות.
- הקניית כלים, ידע וניסיון לביסוס המנהיגות.

5. דוגמה אישית

- ראייטה כדרך חיים, מתוך הבנת חשיבותה ככלי חינוכי ומנהיגותי ראשון במעלה.

6. גישה פיקודית חינוכית מעצבת ומפתחת

- מתן יחס אישי, טיפוח וחניכה לכל חניך.
- קיום תרבות של תקשורת פתוחה המאפשרת חשיבה ביקורתית ויצירתית.
- העברת מסר של אמון בחניך ואמונה ביכולותיו.
- גילוי סובלנות לתהליכים התפתחותיים הקשורים בגיל ובמצב החניך, תוך הצבת גבולות ברורים.

אני מצפה מכם, חניכי וסגל הפנימייה, שנראה בקוד אתי זה מצפן ומצפון, נחנך על סעיפיו ואף נבחן את מעשינו ואת התנהגותנו לאורו.

ליאור גרוס, סא"ל
מפקד הפנימייה
הצבאית לפיקוד

פתח דבר

במהלך שנת 2009 החליט מפקד הפנימייה לערוך תכנית אתיקה רבת היקף לחניכים, שבמסגרתה ייכתב גם קוד אתי הולם ואפקטיבי לפנימייה. הקוד האתי המוגש בזאת אינו בא במקום "רוח צה"ל" אלא מהווה לו השלמה במסגרת הפנימייה. הקוד הוא תוצר של עבודה רבה, ממושכת ומאומצת של צוות חניכים מפלוגות "כרמל" ו"ארבל", שנבחר לכתובת הקוד.

הקוד האתי שלהלן מהווה נדבך נוסף, מעבר לפקודות, של עקרונות וערכי הפנימייה שנקבעו בידי החניכים ושלהם מותאמים כללי פעולה ונורמות התנהגות אתיים. כללים אלה מגדירים את הראוי והנשוא המשותפים, מסרטטים גבולות ומקבעים בכך אמות מידה וסטנדרט התנהגותי מחייב לכל הפנימייה. בבסיס הקוד עומדים עשרת ערכי הליבה שנבחרו, המשקפים את רוח הפנימייה:

הקוד האתי הוא כמגדלור, המנחה ומתווה רף של מערכת ערכים ונועד לחדד את ההכרה, המודעות והמחויבות שלנו כחניכים לערכים אלה ולקדם התנהגות הולמת שלנו בכל הנוגע לארחות חיינו בפנימייה ובמסגרות הצבאיות. הקוד מהווה מעין תעודת זהות ערכית-נורמטיבית של הפנימייה וכלי למימוש חזונה, ייעודה ומטרותיה.

אנו מאמינים, כי הטמעת הקוד, הפנמתו והקפדה על קיומו בחיי היומיום בפנימייה יביאו לתוצאות חיוביות רבות, ביניהן יצירת "שיח ערכי" פנימי, השבחת האקלים האתי בפנימייה, עיצוב זהותם הערכית של החניכים, מתן כלים להתמודדות עם דילמות אתיות ולהפעלת שיקולים אתיים בתהליכי קבלת ההחלטות והעצמת הדוגמה האישית. הקוד האתי, בהיותו תוצר של החניכים, נתון להערכה מחודשת, לדיון ואף לשינויים עתידיים.

"המעשה הוא קנה המידה לשפוט על מידות טובות"
(ג'רמי בנת'הם)

ערכי הקוד האתי

כבוד האדם

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נפעל תוך שמירה על כבוד כל אדם באשר הוא אדם. נדאג לנהוג בכל אדם באנושיות, בנימוס ובסובלנות תוך התחשבות ברגשותיו. נשמור על כבוד המוסד בו אנו נמצאים בלבושנו, בדבורנו ובמעשינו.

"איזהו מכובד? המכבד את הבריות"
(פרקי אבות, ד', א')

שאיפה למצוינות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נשאף למצוינות בכל דבר אשר נעשה ונתאמץ להשיג את מטרותינו בצורה הטובה ביותר בזמן התחנכותנו בפנימייה ובכל אשר נפנה. אנו נשאף להצליח בכל תחומי פעילותנו ועיסוקנו ונחתור למימוש הפוטנציאל האישי והקבוצתי ולמצוינות, תוך למידה ונטילת יוזמה.

אמינות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נדבוק באמת ונחתור ליושרה אישית ומקצועית בלתי מתפשרות. נדווח בשקיפות מלאה דיווחים אמיתיים, אמינים ומהימנים ונימנע ממצג שווא ומהולכת שולל.

"אין נימוק משכנע יותר מן האמת"
(סופוקלס)

דוגמה אישית

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נפעל תוך מתן דוגמה אישית בכל דבר אשר נעשה כמייצגי הפנימייה, ונהווה מודל לחיקוי בחברתנו ובסביבתנו. אנו ננהג ונתנהל בהלימה למערכת הערכים הבאים לידי ביטוי בקוד האתי ובדמות הבוגר.

"ממני תראו וכן תעשו"
(שופטים, ו', י"ז)

רעות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נפעל באחוה ובמסירות איש כלפי רעהו בפנימייה ומחוצה לה ונעזור לחברינו, תוך גילוי ערבות הדדית, חברות טובה והתנהגות ראויה.

"רע נאמן הוא רע לנצח"
(ג'ורג' מק-דונלד)

צניעות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד ננהג בענווה, בתום לב, בצניעות ובאופן מוסרי בכל מעשינו. נהיה גאים בהישגינו ובדרכנו ללא התנשאות.

"והצנע לכת"
(מיכה, ו', ח')

אחריות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד ניקח אחריות מלאה, לטוב ולרע, על כל מעשינו בפנימייה ומחוצה לה. נשאף לניהול זמן נכון וממצה ולקיום עקרונות מוסריים וחברתיים בנאמנות, תוך נכונות לשמירתם. נקפיד על אחריות וערבות הדדית בהיבטים שונים – בהיבט האישי, הקבוצתי והדאגה לסביבה.

מקצועיות

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נשאף לבצע כל פעילות צבאית על פי אמות מידה מקצועיות באופן ראוי ומדויק, תוך הקפדה על הנהלים המחייבים, במסגרת תחומי האחריות והסמכות. נשקיע בלימוד ובהתמחות במקצוע הצבאי לרכישת מיומנות מעשית, בקיאות, ידע תיאורטי ומקצועי וניסיון ביצועי. נשאף ליישם, תוך חתירה מתמדת לשיפור כישורינו המקצועיים ולהשיגנו.

משמעת

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד נפעל וננהג כמיטב יכולתנו לביצוע מלא ומוצלח של הנדרש מאיתנו, כנגזרת מהפקודות ועל פי רוחן. נקפיד על משמעת עצמית ופלוגתית בשגרה היומית ביסודיות ובהתמדה, תוך התנהלות והתנהגות הולמת ומכובדת בין כל הפלוגות. יחד עם זאת, נהיה נכונים להביע דעתנו ללא חשש בנושאים שנישאל, נפעיל את שיקול דעתנו ולא נבצע פקודות בלתי חוקיות בעליל.

אהבת הארץ

אנו חניכי הפנימייה הצבאית לפיקוד מאמינים, כי אהבת הארץ בנויה על ידיעת הארץ ועל הרצון להכיר את נופיה, אתריה והטבע שלה ועל ההזדהות עם תרבותה והמורשת ההיסטורית שלה. אנו רואים במרכיבים אלה חלק מרכזי בהווייתנו הציונית, הרואה בארצנו את ביתו הלאומי של עם ישראל. אנו רואים שליחות בהיותנו בפנימייה ונהיה מסורים ונאמנים למדינה ונכונים לשמור עליה ולהיות מעורבים בעיצובה.

"אין לי ארץ אחרת"
(אהוד מנור)

**"אל תשאל מה מולדתך יכולה לעשות למענך, שאל
מה אתה יכול לעשות למען מולדתך"**
(ג'ון פ. קנדי)

הדילמה האתית ודרכי פתרונה

בחיי היומיום החניכים נתקלים במקרים שהחלטות לפתרונם אינן מעוגנות בפקודות או בנהלים ואין להם פתרון מעשי חד-משמעי וברור. בשלב הראשון עלינו לזהות ולהכיר בכך, שאנו עומדים בפני דילמה אתית.

הדילמה כרוכה בהתמודדות בין לפחות שני ערכים ראויים סותרים והיא דורשת התייחסות ערכית ומוסרית בהתאם לערכי הקוד האתי וכללי ההתנהגות הנובעים ממנו. בתהליך הבחירה בין החלופות השונות יש להפעיל שיקול אתי-ערכי ובכך לקבוע מהו הערך המועדף עלינו על פני ערכים אחרים במדרג הערכי.

כדי להתמודד עם דילמה אתית ניעזר ב"מבחן ההתנהגות האתי", הבוחן אם החלטותינו ופעולותינו הן אתיות וראויות בהתאם לקוד:

המבחן החוקי - האם ההחלטה שאקבל והפעולה שאנקוט תואמות את החוקים והפקודות?

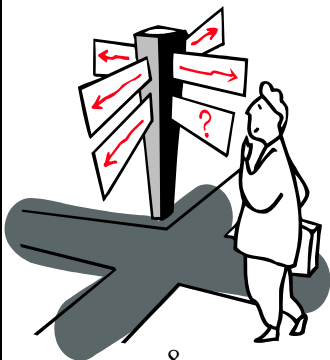
המבחן האישי - דרך המבחנים הבאים:

- א. "מבחן הפומביות" - כיצד ארגיש אם הידיעה על פעולתי תתפרסם בפני כל?
- ב. "מבחן הראי" - האם החלטתי תואמת את הקוד האתי המוסרי שלי?
- ג. "מבחן הכרית" - האם אני ישן טוב בלילה וחש בנוח לגבי החלטתי ופעולתי והאם אוכל להצדיקה בעיני עצמי, בקרב משפחתי או בקרב חברי? האם אהיה מוכן לחיות מצפונית ומוסרית עם החלטתי ופעולתי?

המבחן המקצועי - האם ההחלטה והפעולה תואמות את הערכים והנורמות של המקצוע הצבאי?

המבחן המעשי - האם ההחלטה והפעולה ביחס לחברי או כלפי הסגל הן ראויות לצורך השגת המטרה? האם ניתן לבצען ביושר ובהתאם לערכי הקוד ולכלליו?

דע: אם התשובות **לכל** השאלות שהועלו במבחן ההתנהגות אינן חיוביות בצורה חד-משמעית ומתעוררים אצלנו ספקות באשר להחלטתנו אזי נחמיר עם עצמנו ולא נבצע את הפעולה, בבחינת - "אם יש ספק – אין ספק"! במקביל, עלינו לחשוב, לבדוק ולבחון דרכי פתרון אחרות לדילמה ולפנות לחברים, לוועדת האתיקה ולמפקדים לצורך קבלת עצה וסיוע.

האומץ לעשות את הדבר הנכון!

הצהרת החניך/ה

אני מצהיר בזאת, כי קראתי את הקוד האתי של הפנימייה. 🗣️

אני מצהיר בזאת, כי אני מכיר את חזון הפנימייה, יעודה ואת עשרת ערכי הליבה שלה. 🗣️

אני מצהיר בזאת, כי אני מזדהה עם עשרת ערכי הפנימייה, מבין אותם ומסכים להם. 🗣️

אני מצהיר בזאת, כי אפעל כמיטב יכולתי לפי ערכי הקוד האתי ואיישם את נורמות

ההתנהגות הנובעות ממנו בכל מעשי.

אני מצהיר בזאת, כי אעשה ככל יכולתי לקדם את ההתנהגות האתית בפנימייה. 🗣️

שם החניך/ה:

תאריך:

חתימה: